

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1894.

Första Kammaren.

N:o 4.

Söndagen den 28 januari.

Kammaren sammanträdde kl. 7 e. m.; och dess förhandlingar leddes af herr vice talmannen.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet friherre *Gripensstedts* under gårdagen bordlagda motion, n:o 15, om anslag till anskaffning af nya eldhandvapen åt armén.

Föredrogs och hänvisades till lagutskottet följande nästlidne dag bordlagda motioner:

n:o 16, af herr *Treffenberg*, om meddelande af lagbestämmelser i syfte att vid slag af husdjur minsta möjliga lidande tillfogas djuren; samt

n:o 17, af herr *Hasselrot*, om utarbetande af förslag till lagbestämmelser i syfte att antingen fullt vitsord må tillerkännas inteckningsbok eller beståndet af inteckning för nyttjanderätt, undantag och servitut göras beroende af inteckningens förnyelse.

Föredrogs och hänvisades till bevillningsutskottet herr *von Strokirchs* nedannämnda, sistlidne dag bordlagda motioner:

n:o 18, om utbytande af föreslagen tilläggsbevillning mot beskattning af maltdrycker m. m.; samt

n:r 19, angående förhöjning i tullen å tobak eller åsättande af accis å förbrukningen deraf.

Föredrogs herr *Fagerholms* under gårdagen bordlagda motion, n:o 20, angående amorteringslån från riksbanken åt kommuner för inrättande af fattigarbetshus och fattiggårdar.

Herr Fagerholm: På förekommen anledning får jag anhålla att få återtaga min motion.

Sedan kammaren bifallit denna anhållan, återtogs motionen.

Föredrogos, men bordlades å nyo på flere ledamöters begäran statsutskottets nästlidne dag bordlagda memorial n:o 1 och bankoutskottets samma dag bordlagda memorial n:o 1.

Afgåfvos följande motioner:

n:o 21, af herr *Samzelius*, angående förhöjning af tullen å kaffe och kaffesurrogat;

n:o 22, af herr *Wallin*, om utarbetande af nya förslag till riksdags- och riksbankshus, m. m.;

n:o 23, af herr *Wærn*, om förhöjning af tullen å kaffe och kaffesurrogat samt nedsättning af tullen å socker;

n:o 24, af herr *Cederberg*, om anslag för anskaffning till Umeå provinskontor af kopior af vissa handlingar angående laga skiften; samt

n:o 25, af herr *Fagerholm*, angående tull å potates samt förhöjning af tullen å spanmål.

Dessa motioner blefvo hvar för sig på begäran bordlagda

Justerades tre protokollsutdrag för denna dag.

Kammaren åtskildes kl. 7,12 e. m.

In fidem

A. von Krusensjärna.

Tisdagen den 30 januari.

Kammaren sammanträdde kl. 2 e. m.

Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena grefve *Lewenhaupt* aflemnade Kongl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen angående disposition till svenska kyrkan i Paris af öfverskott å de från svenska kronans fastighet i Konstantinopel inflytande hyresinkomster.

Denna kongl. proposition blef härpå föredragen och hänvisad till statsutskottet.

Justerades protokollet för den 23 i denna månad.

Föredrogs och hänvisades till bevillningsutskottet den af herr *Samzelius* väckta, under gårdagen bordlagda motion, n:o 21, angående förhöjning af tullen å kaffe och kaffesurrogat.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet herr *Wallins* nästlidne dag bordlagda motion, n:o 22, om utarbetande af nya förslag till riksdags- och riksbankshus m. m.

Föredrogs och hänvisades till bevillningsutskottet herr *Wærns* sistlidne dag bordlagda motion, n:o 23, om förhöjning af tullen å kaffe och kaffesurrogat samt nedsättning af tullen å socker.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet hrr *Cederbergs* under gårdagen bordlagda motion, n:o 24, om anslag för anskaffning till Umeå provinskontor af kopior af vissa handlingar angående laga skiften.

Föredrogs och hänvisades till bevillningsutskottet herr *Fagerholms* nästlidne dag bordlagda motion, n:o 25, angående tull å potates samt förhöjning af tullen å spanmål.

Föredrogs och lades till handlingarna statsutskottets den 27 och 28 i denna månad bordlagda memorial n:o 1, med de till innevarande riksdag afgifna berättelser dels af fullmäktige i riksgäldskontoret angående riksgäldskontorets ställning och förvaltning samt dels af fullmäktige i riksbanken och riksgäldskontoret angående det dem lemnade uppdraget i fråga om uppförandet å Helgeandsholmen af nya byggnader för Riksdagen och riksbanken.

Föredrogs och lades till handlingarna bankoutskottets den 27 och 28 innevarande månad bordlagda memorial n:o 1, med öfverlemnande af fullmäktiges i riksbanken till utskottet afgifna berättelse.

Herr talmannen yttrade, att till behandling af tillfälligt utskott hittills hänvisats endast motionen n:o 11, af herr *Ölander*, om stadgande af svårare påföljd för oloflig försäljning af vin och maldrycker i vissa fall.

På särskilda propositioner beslöts härefter, att ifrågavarande tillfälliga utskott skulle bestå af fem ledamöter med två suppleanter samt att val af dessa ledamöter och suppleanter skulle företagas vid kammarens sammanträde nästa lördag.

Vidare anförde herr talmannen, att han, efter öfverenskomelse med herr talmannen i Andra Kammaren, finge föreslå, att vid nämnda sammanträde jemväl måtte anställas val dels af ledamöter och suppleanter i den nämnd, som eger att döma, huruvida högsta domstolens samtliga ledamöter gjort sig förtjenta att i deras viktiga kall bibehållas, dels ock af valmän och suppleanter för utseende af komiterade för tryckfrihetens vård.

Detta förslag antogs.

På framställning af herr *Brehmer* beviljades honom ledighet från riksdagsgöromålen under två veckor från och med den 2 nästinstundande februari.

Justerades fem protokollsutdrag för denna dag.

Kammaren åtskildes kl. 2,12 e. m.

In fidem

A. von Krusenstjerna.

Lördagen den 3 februari.

Kammaren sammanträdde kl. 1 e. m.

Herr *Stridsberg* anmälde, att han inställt sig vid Riksdagen.

Justerades protokollen för den 24, 25, 26 och 27 sistlidne månad.

Anmäldes och bordlades

bevillningsutskottets memorial n:o 1, med återlemnande af en till utskottet hänvisad kongl. proposition; samt

lagutskottets memorial och utlåtande:

n:o 1, i anledning af Andra Kammarens remiss af motion angående förslag till lag om cigarrbodars stängning under viss tid;

n:o 2, i anledning af Andra Kammarens remiss af motion angående skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om upphäfvande af föreskriften i 27 § disciplinstadgan för krigsmagten;

n:o 3, i anledning af Andra Kammarens remiss af motion om ändring i 12 § af förordningen angående förändrade föreskrifter om utmätning för krono- eller kommunalutskylder, allmänna afgifter m. m. den 12 juli 1878;

n:o 4, i anledning af verkställd granskning af justitieombudsmannens embetsförvaltning; samt

n:o 5, i anledning af Andra Kammarens remiss af motion om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om utredning och förslag till förordning angående obligatorisk insättning i lifränteanstalt m. m.

Företogs val af tjugufyra ledamöter i den nämnd, som, enligt 103 § regeringsformen och 69 § riksdagsordningen, eger att döma, huruvida högsta domstolens samtliga ledamöter gjort sig förtjente att i deras viktiga kall bibehållas; och befunnos efter valföretningens slut hafva blifvit till ledamöter i nämnden utsedde:

herr <i>Almén</i>	med 75 röster,
„ <i>Berg, Lars</i>	„ 75 „
„ <i>Björnstjerna</i>	„ 75 „
„ <i>Bolmstedt</i>	„ 75 „
„ <i>Cederberg</i>	„ 75 „

grefve	<i>De la Gardie</i>	med 75 röster
herr	<i>Ekdahl</i>	75 "
"	<i>Evers</i>	75 "
"	<i>Falk</i>	75 "
"	<i>von Hedenberg</i>	75 "
"	<i>Jeansson</i>	75 "
grefve	<i>Klingspor, Philip</i>	75 "
herr	<i>Kockum</i>	75 "
"	<i>Lundin</i>	75 "
"	<i>Nyström, Thomas</i>	75 "
"	<i>Odelberg, Wilhelm</i>	75 "
"	<i>Persson</i>	75 "
"	<i>Sandberg</i>	75 "
"	<i>Sanne</i>	75 "
"	<i>Stephens</i>	75 "
"	<i>von Strokirch</i>	75 "
"	<i>Söderberg</i>	75 "
"	<i>Waldén</i>	75 "
"	<i>Widmark</i>	75 "

Företogs val af sex suppleanter för de af kammaren utsedde ledamöterna i den nämnd, som eger att döma, huruvida högsta domstolens samtliga ledamöter gjort sig förtjente att i deras viktiga kall bibehållas; och befunnos efter valförrättningens slut hafva blifvit till suppleanter utsedde:

grefve	<i>Posse</i>	med 62 röster,
herr	<i>Röhss</i>	62 "
"	<i>Nisser, Ernst</i>	62 "
"	<i>Grundberg</i>	62 "
"	<i>Wester</i>	62 "
"	<i>Rettig</i>	62 "

sedan ordningen dem emellan blifvit genom lottning bestämd.

Herr talmannen erinrade, att den nu utsedda nämnden i utfärdade anslag kallats att sammanträda kl. 7 på aftonen denna dag.

Företogs val af tolf valmän för utseende af komiterade för tryckfrihetens vård; och befunnos efter valförrättningens slut hafva blifvit till valmän utsedde:

herr	<i>Almgren, Fredrik</i>	med 59 röster,
"	<i>Casparsson</i>	59 "
"	<i>De Laval</i>	59 "

herr <i>Dickson, Robert</i>	med 59 röster,
” <i>Ericsson</i>	” 59 ”
” <i>Kerfstedt</i>	” 59 ”
friherre <i>Klingspor, Carl</i>	” 59 ”
” <i>von Kramer</i>	” 59 ”
” <i>Leijonhufvud</i>	” 59 ”
herr <i>Lundström</i>	” 59 ”
” <i>Moberg</i>	” 59 ”
” <i>Atin</i>	” 58 ”

Företogs val af tre suppleanter till kammarens valmän för utseende af komiterade för tryckfrihetens vård; och befunnos efter valförrättningens slut hafva blifvit till suppleanter utsedde:

herr <i>Blomberg</i>	med 51 röster,
” <i>Säve</i>	” 50 ”
” <i>von Stapelmohr</i>	” 49 ”

Företogs val af fem ledamöter i kammarens tillfälliga utskott för behandling af herr Ölanders motion, n:o 11, om stadgande af svårare påföljd för olöfelig försäljning af vin och maltdrycker i vissa fall; och befunnos efter valförrättningens slut hafva blifvit till ledamöter utsedde:

herr <i>Bruzelius</i>	med 63 röster,
” <i>Fagerholm</i>	” 63 ”
” <i>Lothigius</i>	” 63 ”
” <i>Nisser, Ernst</i>	” 63 ”
” <i>Ölander</i>	” 63 ”

Företogs val af två suppleanter i kammarens förutnämnda tillfälliga utskott; och befunnos efter valförrättningens slut der-till hafva blifvit utsedde:

herr <i>Grundberg</i>	med 41 röster,
” <i>Sjölén</i>	” 40 ”

Herr Lithander erhöll på begäran ordet och yttrade: Jag anhåller att till herr statsrådet och chefen för kongl. finansdepartementet få framställa följande interpellation.

*Interpellation
ang. nya bygg-
nader för
Riksdagen och
riksbanken
m. m.*

Med afseende på den nuvarande regeringens ställning till de inom Riksdagen framkomna förslagen om rubbning af det

Interpellation
ang. nya bygg-
nader för
Riksdagen och
riksbanken
m. m.

beslut, som 1888 års Riksdag fattat i den s. k. Helgeandsholmsfrågan, tillåter jag mig framställa följande vördsamma spörsmål: Skulle Kongl. Maj:ts regering nu komma att sanktionera ett riksdagsbeslut, som afsåge upphäfvande, inskränkning eller ett afbrott i utförandet af det beslut om uppförande å vestra delen af Helgeandsholmen af riksdags- och riksbankshus samt hofstall å Artilleriplanen, hvilket beslut fattades af 1888 års Riksdag och af Kongl. Maj:t sanktionerades, — fastän alla de betydliga belopp redan blifvit utbetalda, som erfordrats till förvärfvande af Helgeandsholmens byggnadstomter, samt fastän staten senare jemväl upplåtit en värdefull byggnadstomt på Artilleriplanen och till Stockholms stad afstått stora och dyrbara jordområden på Kongl. Djurgården?

Med herr talmannens och kammarens benägna tillåtelse skall jag hafva äran att, så kortfattadt det låter sig göra, för herr statsrådet redogöra för de skäl, som föranleda mig att framställa denna fråga.

Det blef med all önskvärd tydlighet framhållet vid 1888 års riksdag såväl att de fördelar, som staten hade att vinna på byggnadsfrågans lösning enligt det då framlagda förslaget, voro högst betydande och sådana, att de skulle tillgodose behofven för en lång framtid, som ock att staten för dessa fördelars vinnande måste underkasta sig mycket dryga utgifter. Då Riksdagen, vid sin pröfning af dessa fördelar, fann dem vara värda de nödvändiga uppoffringarna, underkastade den sig desamma. Att den dervid icke beräknade, hvad som sedermera inträffat, nemligen att, sedan uppoffringarna blifvit gjorda, inskränkning i eller fullkomligt borttagande af de påräknade fördelarna skulle ifrågasättas, är tydligt, ty en sådan möjlighet framhölls icke af någon Riksdagens ledamot. — Hade en så otrolig vändning af saken blifvit förutsedd, hade helt visst Riksdagen icke underkastat sig att af statsmedel gälda de summor, som byggnadstomternas förvärfvande kräfde. De ändamål och fördelar, som skulle vinnas, voro i främsta rummet fyllande af det länge inom Riksdagen insedda behofvet af nytt riksdagshus, om hvars uppförande på Helgeandsholmen Riksdagen nu enades, dernäst kom afhjelpande af det känbara behofvet af ett nytt riksbankshus, och i tredje rummet kom det icke oviktiga önskningsmålet, att i det gamla riksdagshuset på Riddarholmen kunna bereda embetslokaler åt de centrala embetsverk, hvilka nu begagna förhyrda lokaler i spridda delar af Stockholm.

Jag behöfver icke för herr statsrådet framhålla betydelsen och vigten af dessa ändamåls vinnande och ej heller att, derest rubbning i *en del* af Riksdagens beslut företages, denna verkar en skadlig rubbning i *hela* den gillade planen.

Ett talande bevis för att flere Riksdagar före den af år 1888 insett och erkänt behofvet af såväl nytt riksdags- som riksbanks-

hus är, att för begge dessa nybyggnader bildats byggnadsfonder; hvilka nu genom årliga, utan afbrott gjorda tillskott bragts till erforderligt belopp.

Riksbanksrörelsens förläggande till Helgeandsholmen i där uppförda rymliga lokaler innebär i och för sig så ofantligt stora ekonomiska fördelar för statsverket, att de icke borde förspillas ett enda år utöfver hvad som är absolut nödvändigt, ty riksbankens nuvarande undanskjutna läge och dess för rörelsen alldeles olämpliga och svårtillgängliga lokaler två trappor upp i ett föråldradt hus motverka helt naturligt upptagande af en stor och vinstgifvande bankrörelse på samma gång som så ytterst olämpliga lokaler nästan omöjliggöra det öfvervakande och den ledning samt vidtagande af de goda anordningar, som krävas för ett fördelaktigt och tidsenligt bedrivande af en stor bankrörelse.

Det låter sig icke förneka, att, sedan Stockholms stads tillväxt väsentligen försiggått å Öster- och Norrmalm, har Helgeandsholmen mer och mer blifvit Stockholms hjertpunkt, och som sådan erbjuder den för riksbanken det yppersta läge, som finnes i hufvudstaden; och då Drottninggatan en gång utdragits öfver nämnda holme, torde ingen punkt i Stockholm kunna täfla med den i afseende på liflig trafik. — Att ett så förmånligt läge och en tidsenlig banklokal skall hafva en synnerligen fördelaktig inverkan på bankens rörelse torde icke vara underkastadt något tvifvel.

Alla dessa förhållanden torde väl få anses hafva varit insedda och till fullo erkända af ministären Themptander, som år 1887 för Riksdagen först framlade en kongl. proposition om samma byggnadsfråga, af ministären Bildt, som sanktionerade Riksdagens beslut år 1888 och af ministären Åkerhielm, som begärt och erhållit Riksdagens medgifvande till ett tomtutbyte, hvilket var nödvändigt för beslutets verkställande och som kostade staten den genom sitt läge värdefulla hjortparken.

Det kan måhända synas som det skulle vara obehöfligt, att jag spørjer herr statsrådet om den nuvarande regeringens ställning till en redan af tre föregående regeringar äfvensom i viss mån af den nuvarande regeringen behandlad fråga, hvilken väl torde få anses vara af dem alla gillad. Men det är med anledning såväl af de inom båda kamrarne väckta motionerna i ämnet som ock med afseende på den inom hufvudstaden igångsatta och energiskt skötta agitationen mot Riksdagens och Kongl. Maj:ts år 1888 fattade beslut och dess utförande samt till förmån för det ideella svärmeriet att, kosta hvad det kosta vill, förvandla Helgeandsholmen till en öppen plats, som jag dristar till herr statsrådet framställa min fråga.

Såsom ett ytterligare motiv för den samma skulle jag kunna framhålla dels Stockholms stads anspråk på eganderätt till någon

*Interpellation
ang. nya byggnader för
Riksdagen och
riksbanken
m. m.*

*Interpellation
ang. nya bygg-
nader för
Riksdagen och
riksbanken
m. m.*

obetydlig del af Helgeandsholmen och dels de svårigheter, som några strandegare sökt uppresas för byggnadsföretaget, men då staten eger tomter och annan mark inom Stockholm och i dess närhet till millioners värde, för hvilken mark, delvis använd och tagen i besittning af Stockholms stad, staten, mig veterligen, hittills icke affordrat Stockholms stad vare sig någon lösesumma eller årlig afgäld, bör en uppgörelse med Stockholms stad icke kunna vålla några svårigheter, i all synnerhet som en gata å holmen varder kostnadsfritt för staden upplåten för allmän trafik. Och då vattenafloppet i Mälaren icke behöfver till sin mängd förändras genom Helgeandsholmens strandreglering, måste äfven strandegarnes anspråk, om sådana framställas, komma att förfalla.

Deremot är det för mig oförklarligt, huru det skulle kunna låta sig göra att, sedan så mycket redan blifvit åtgjordt för att bringa byggnaderna å Helgeandsholmen till utförande, med åsidosättande af de, genom flere Riksdagars af Kongl. Maj:t sanktionerade eller föreslagna beslut, staten tillförsäkrade fördelar, tillmötesgå motionärernas framställningar eller att gifva det farliga prejudikat, som ligger i upphäfvande af ett sanktionerat riksdagsbeslut, derför att en lokal dagsopinion nu finner tiden lämplig att söka kullkasta detsamma; försök, som det skulle vara så mycket mer olämpligt att understödja, som de redan för anskaffande af byggnadstomter till Riksdagens båda hus m. m. utgifna stora penningbeloppen icke ens till någon del nu mera kunna återvinnas samt då inga tekniska hinder finnas för byggnadernas utförande eller ringaste anledning till tvifvel om de befintliga fondernas tillräcklighet.

Det är för att få klarhet i dessa afseenden, som jag vågat framställa min vördsamma fråga till herr statsrådet.

Herr statsrådet friherre von Essen: Det torde ej billigtvis kunna väcka förundran, om jag förklarar det af herr Lithander till mig ställda spörsmål för det närvarande omöjligt att besvara.

Riksdagens beslut med anledning af de i ifrågavarande ärende väckta motioner kommer naturligtvis ej att fattas annorledes än efter en föregången, sorgfälligt utredning. Innan en sådan föreligger, torde det vara svårt att ens bilda sig en åsigt i frågan, och lika omöjligt som olämpligt synes det mig vara att på förhand afgifva något yttrande om den ståndpunkt, Kongl. Maj:t kan förmodas komma att intaga gent emot ett Riksdagens blifvande beslut, som ej är eller kan vara till sin beskaffenhet kändt.

Herr Törnebladh: Då byggnaderna å Helgeandsholmen i dag helt oförmodadt åter kommit på tal, tillåter jag mig göra kammarens ledamöter ett meddelande, som väl i alla fall snart kommer att blifva känt. För att bereda Riksdagens ledamöter i båda kamrarne tillfälle att taga närmare kännedom om de ritningar, som nu föreligga under fullmäktiges granskning, hafva komiterade fogat anstalt derom, att dessa ritningar skola hållas Riksdagens ledamöter till handa å ritningskontoret å Helgeandsholmen från och med nästa onsdag under hela månaden mellan kl. 10—11 f. m. och kl. 1—3 e. m. hvarje hvardag, då komiténs arkitekt skall vara der för att lemna erforderliga upplysningar. Vidare har vid byggnadsarbetet dragits försorg om att byggnadernas östra begränsningslinie skall utmärkas genom brokiga flaggstänger.

Herr Lithander: Jag anhåller att få till herr statsrådet och chefen för finansdepartementet framföra min tacksamhet för det han behagat afgifva svar å den af mig framställda frågan — dock kan jag måhända hafva skäl att något beklaga, att herr statsrådet icke närmare ingick i svaromål, utan yttrade sig i temligen obestämda ordalag. Emellertid har herr statsrådets anförande på mig gjort det intryck, att man bör kunna hoppas, att regeringen icke genom någon sin åtgärd skall gifva stöd åt en sådan uppfattning i landet som att lösningen af Helgeandsholmsfrågan i hufvudsak skulle afse de redan uppförda båda kongl. stallen utan riksdags- och riksbankshus. En dylik uppfattning kan man eljest lätt komma att få, då man ser en f. d. statsminister, hvilken sjelf framlagt förslag i saken, nu stå färdig med försök att upprifva Riksdagens beslut i frågan, sedan detsamma till hälften utförts, men innan de hus kommit till stånd, som för Riksdagen vore af nytta att erhålla.

Herr statsrådet *Gilljam* aflemnade Kongl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen med förslag till ekklesiastik boställsordning.

Denna kongl. proposition blef härefter föredragen och hänvisad till lagutskottet.

Ledighet från riksdagsgöromålen under fjorton dagar beviljades herr *Almqvist* från och med den 5 i denna månad, samt herr *Grundberg* från nämnde dag.

Justerades fyra protokollsutdrag för detta sammanträde.

Kammaren åtskildes kl. 2,07 e. m.

In fidem

A. von Krusenstjerna.

Onsdagen den 7 februari.

Kammaren sammanträdde kl. 1 e. m.

Justerades protokollen för den 28 och 30 sistlidne januari.

Anmäldes och bordlades konstitutionsutskottets memorial n:o 1, med uppgift å hvilande förslag till ändringar i grundlagarne.

Upplästes ett protokoll af följande lydelse:

År 1894 den 3 februari sammanträdde den nämnd, som eger att döma, huruvida högsta domstolens samtliga ledamöter gjort sig förtjente att i deras viktiga kall bibehållas, hvarvid röstades öfver följande proposition:

"Den, som vill, att omröstning på det i 69 § riksdagsordningen föreskrifna sätt skall anställas till uteslutande af någon bland högsta domstolens ledamöter, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, blifva högsta domstolens samtliga ledamöter bibehållna".

Och befunnos efter omröstningens slut, sedan voteringssedlarne öppnats, rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 0;

Nej — 48;

i följd hvaraf nämnden ansett högsta domstolens samtliga ledamöter böra vid deras embeten bibehållas.

O. M. Björnstjerna.

G. S. Åkerhielm.

Fr. von Strokirch.

Carl Falk.

Detta protokoll lades till handlingarna, och skulle detsamma innehåll delgifvas Riksdagens kanslideputerade med anmodan att låta i ämnet uppsätta och till kamrarne ingifva förslag dels till den skrifvelse, som borde till Konungen aflåtas, dels ock till paragraf i riksdagsbeslutet.

Upplästes ett protokoll af följande innehåll:

År 1894 den 5 februari sammanträdde kamrarnes valmän för utseende af Riksdagens komiterade till tryckfrihetens värd.

Sedan ledamoten af Första Kammaren herr Casparsson, med stöd af § 12 utaf reglementariska föreskrifter för Riksdagen, förklarar valnämndens sammankomst öppnad, företogs upprop af valmännen, dervid befunnos hafva kommit tillstådes från Första Kammaren alla dess valmän, med undantag af herr Ericsson, hvilken afidit och i hvars ställe anmälde sig förste suppleanten, herr Blomberg, under det att af de från Andra Kammaren utsedde valmännen herrar Aulin och Bexell antecknades som frånvarande.

Enär således, och till följd deraf att Andra Kammaren icke utsett några suppleanter, från nämnda kammare endast tio valmän voro tillstådes, framställdes bland dessa det yrkande, att valet måtte uppskjutas, hvaremot å andra sidan framhölls, att val af ordförande borde först ega rum, innan det framställda yrkandet afgjordes.

Den i anledning häraf framställda proposition, huruvida den nu väckta frågan om valförrättningens uppskjutande kunde behandlas förr än ordförande i nämnden blifvit utsedd, förklarades besvarad med nej; hvarefter skreds till val af ordförande, dertill med elfva röster utsågs herr Casparsson.

Sedan den diskussion, som härefter vidtog rörande sjelfva hufvudfrågan, förklarats slutad, gjorde ordföranden, i enlighet med de under diskussionen framställda yrkandena, propositioner derom, dels huruvida valförrättningen nu skulle företagas, dels huruvida densamma borde uppskjutas; och förklarade ordföranden sig anse den förra propositionen vara med öfvervägande ja besvarad.

Då således derefter valet företogs, befunnos efter dess slut hafva blifvit till komiterade för tryckfrihetens värd utsedde:

borgmästaren <i>Frans Krook</i>	med 12 röster,
f. d. riksarkivarien <i>Karl Gustaf Malmström</i>	” 12 ”
professoren <i>Gustaf Oscar Augustin Montelius</i>	” 12 ”
” friherre <i>Adolf Eric Nordenskiöld</i>	” 12 ”
f. d. kommerserådet <i>Johan Sjöberg</i>	” 12 ” och
f. d. bibliotekarien <i>Carl Gustaf Styffe</i>	” 10 ” .

C. E. Casparsson.

R. von Kræmer.

Sten Leijonhufvud.

Fredrik Almgren.

På framställning af herr talmannen beslöts, att detta protokoll skulle läggas till handlingarna äfvensom att Riksdagens kanslideputerade skulle genom protokollsutdrag underrättas om ifrågavarande val samt anmodas låta uppsätta och till kamrarne ingifva förslag dels till förordnanden för de valde, dels ock till paragraf rörande valet i riksdagsbeslutet.

Ifrågasatt öfverlemnande från ett utskott till ett annat af en kongl. proposition.

Föredrogs bevillningsutskottets den 3 i denna månad bordlagda memorial n:o 1, med återlemnande af en till utskottet hänvisad kongl. proposition.

Herr vice talmannen: Herr talman, mine herrar! Då Kongl. Maj:ts proposition med förslag till ny förordning om mantals-skrifning blifvit af kammaren till bevillningsutskottet remitterad och af bevillningsutskottet *icke* återlemnad, då ytterligare Kongl. Maj:ts proposition n:o 3 afser, icke endast att husbonde eller arbetsgifvare skall betala tjenares eller arbetares mantalspenningar, utan äfven ansvara för andra personliga utskylder, och då slutligen denna Kongl. Maj:ts proposition n:o 3 nära sammanhänger med ofvannämnda författningsförslag om mantals-skrifning, får jag i öfverensstämmelse med den åsigt, hvarom talmanskonferensen i dag enats, föreslå, att nämnda kongl. proposition varder till bevillningsutskottet återlemnad.

Herr Cavalli: Jag kan icke hysa afsevärd förhoppning att få ändring i det förslag, som herr vice talmannen framställt, men jag skall bedja att få gifva skäl för bevillningsutskottets åtgörande.

Bevillningsutskottet ansåg denna fråga, som reglerar betalningsskyldigheten för arbetares utskylder, icke vara af beskaf-

fenhet att tillhöra utskottet. Bevillningsutskottet ansåg nästan enhälligt, att det var en fråga, som borde tillhöra lagutskottets behandling, och jag skall derföre, herr talman, tillåta mig hemställa, att denna kongl. proposition remitteras till lagutskottet.

Herr Annerstedt: På sätt den siste talaren antydt står onekligen ifrågavarande kongl. proposition äfven i sammanhang med de ämnen, hvilka af lagutskottet behandlas. Men obestriddigen torde ock ifrågavarande kongl. proposition, om man ser frågan från en annan sida, hafva sammanhang med de författningar, som af herr vice talmannen återopades och hvilka behandlas af bevillningsutskottet.

Vid sådant förhållande och då talmanskonferensen varit af den åsigt, att bevillningsutskottet borde behandla ifrågavarande kongl. proposition, tillåter jag mig vördsamt instämma med den förste talaren och yrka, att kammaren måtte besluta, att den kongl. propositionen skall behållas af bevillningsutskottet.

Jag förutsätter att, sedan bevillningsutskottet fått behålla denna proposition, utskottet sedermera, om det dertill finner skäl, sätter sig i förbindelse med lagutskottet för ävägabringande af ett sammansatt utskott för behandling af frågan, hvilket jag antager från lagutskottets sida icke kommer att möta något hinder.

Efter härmed slutad öfverläggning yttrade herr talmannen, att derunder yrkats dels, af herr *vice talmannen*, att kammaren, med vidhållande af sin åsigt att den i förevarande memorial omnämnda kongl. proposition borde af bevillningsutskottet behandlas, skulle visa propositionen åter till utskottet, dels ock, af herr *Cavalli*, att ifrågavarande kongl. proposition måtte hänvisas till lagutskottet.

Sedermera gjordes propositioner i enlighet med dessa yrkanden; och förklarades propositionen på godkännande af herr vice talmannens förslag vara med öfvervägande ja besvarad.

Föredrogs lagutskottets den 3 innevarande februari bordlagda memorial n:o 1, i anledning af Andra Kammarens remiss af motion angående förslag till lag om cigarrbodars stängning under viss tid.

Fråga, om en till lagutskottet hänvisad motion bör af annat utskott behandlas.

Herr Annerstedt: Då ifrågavarande motion afser ett ämne, hvilket icke på något sätt kan sägas höra till dem, som falla inom området för den allmänna strafflagen, utan till följd af sin natur hör till de ordningsföreskrifter, hvilka Konungen på grund af sin administrativa myndighet utfärdar, torde det ligga i öppen dag, att lagutskottets hemställan i detta ämne — motio-

rens återlemnande till kammaren — är riktig. Jag får därför värdsamt föreslå, att kammaren ville med godkännande af den åsigt, som utskottet sålunda uttalat, lägga betänkandet till handlingarna, med förklarande att motionen tillhör tillfälligt utskotts behandling.

Häri instämde herr *vice talmannen*.

Sedan öfverläggningen förklarats härmed slutad, lade kammaren det nu föredragna memorialet till handlingarna, med förklarande att ifrågavarande motion vore af beskaffenhet att höra till behandling af tillfälligt utskott.

Fråga, huruvida en till lagutskottet remitterad motion bör handläggas af annat utskott.

Föredrogs lagutskottets den 3 i denna månad bordlagda memorial n:o 2, i anledning af Andra Kammarens remiss af motion angående skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om upphäfvande af föreskriften i 27 § disciplinstadgan för krigsmagten.

Herr Annerstedt: Disciplinstadgan för krigsmagten innefattar de lagbestämmelser, som afskildes ur strafflagen för krigsmagten, då denna lag öfverflyttades till det lagstiftningsområde, som tillhör Konung och Riksdag gemensamt. Då nu ifrågavarande motion innehåller förslag att utesluta en paragraf ur disciplinstadgan, ligger det i öppen dag, att ämnet icke är ett sådant, att det tillhör lagutskottets behandling. Jag får därför hemställa, att kammaren behagade godkänna den åsigt lagutskottet omfattat och sålunda lägga betänkandet till handlingarna, med förklaring att ärendet tillhör tillfälligt utskotts behandling.

Efter härmed slutad öfverläggning lade kammaren förevarande memorial till handlingarna, med förklarande att ifrågavarande motion vore af beskaffenhet att höra till behandling af tillfälligt utskott.

Fråga, om en till lagutskottet hänvisad motion bör behandlas af annat utskott.

Föredrogs lagutskottets den 3 innevarande februari bordlagda memorial n:o 3, i anledning af Andra Kammarens remiss af motion om ändring i 12 § af förordningen angående förändrade föreskrifter om utmätning för krono- eller kommunalutskylder, allmänna afgifter m. m. den 12 juli 1878.

Herr Annerstedt: Äfven vid detta betänkande får jag upprepa samma yrkande som vid det föregående. Den författning, ur hvilken det ifrågasättes att utesluta några ord, är obestridligen af administrativ beskaffenhet. Den tillhör de admi.

nistrativa författningar, som föranleddes af den nya utsökningslagens införande. Under sådana förhållanden torde tydligen ifrågavarande motion icke tillhöra lagutskottets behandling, hvarför jag vördsamt hemställer, att kammaren med godkännande af lagutskottets betänkande måtte lägga det till handlingarna, med förklaring att detta ärende tillhör tillfälligt utskotts behandling.

Fråga huruvida en till lagutskottet remitterad motion bör öfverlemnas till annat utskott.

Sedan öfverläggningen ansetts härmed slutad, lade kammaren det nu föredragna memorialet till handlingarna, med förklarande att ifrågavarande motion vore af beskaffenhet att höra till behandling af tillfälligt ntskott.

Föredrogs och lades till handlingarna lagutskottets den 3 i denna månad bordlagda utlåtande n:o 4, i anledning af verkställd granskning af justitieombudsmannens embetsförvaltning.

Herr talmannen yttrade, att han, efter samråd med herr talmannen i Andra Kammaren, finge föreslå, att, derest frågan om granskningen af justitieombudsmansembetets förvaltning blifvit jemväl af nämnda kammare slutbehandlad före lördagen den 10 innevarande månad, vid det sammanträde, som berörde dag komme att hållas, måtte anställas val af elektorer jemte suppleanter för utseende af Riksdagens justitieombudsman och hans efferträdare.

Detta förslag antogs.

Föredrogs lagutskottets den 3 innevarande februari bordlagda memorial n:o 5, i anledning af Andra Kammarens remiss af motion om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om utredning och förslag till förordning angående obligatorisk insättning i lifränteanstalt m. m.

Herr Annerstedt: Då ifrågavarande motion innefattar förslag angående en statsutgift, torde det vara tydligt, att motionen tillhör statsutskottets behandling, och jag får därför vördsamt föreslå, att kammaren behagade godkänna den åsigt, som lagutskottet omfattat, och således lägga lagutskottets utlåtande till handlingarna, med förklarande att ärendet tillhör statsutskottets behandling.

Efter härmed slutad öfverläggning lade kammaren förevarande memorial till handlingarna, med förklarande att den ifrågavarande motionen vore af beskaffenhet att böra till statsutskottet öfverlemnas

På framställning af herr *Söderberg* beviljades honom ledighet från riksdagsgörömlen under två veckor från denna dag.

Justerades sex protokollsutdrag för detta sammanträde.

Kammaren åtskildes kl. 1,28 e. m.

In fidem

A. von Krusenstjerna.